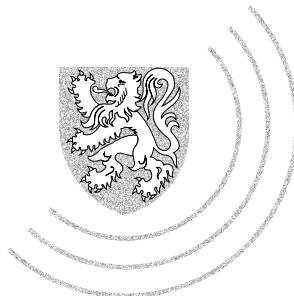

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1997-1998

23 maart 1998

VOORSTEL VAN DECREET

– van mevrouw Vera Dua en de heer Johan Sauwens –

**houdende wijziging van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud,
wat de bescherming van de kustduinen betreft**

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heren Jacky Maes en André Van Nieuwkerke –

**houdende oprichting van een Verwervingsinstrument
voor de maritieme duinen**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud
uitgebracht door de heer Hugo Marsoul**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Dirk Van Mechelen.

Vaste leden : de heren Georges Beerden, Peter Desmet, Hugo Marsoul, Leonard Quintelier, Jef Van Looy ;
mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren Arnold Van Aperen, Dirk Van Mechelen ;
de heren Freddy De Vilder, Jacky Maes, Bruno Tobback ;
de heren Frank Creyelman, Frans Wymeersch ;
mevrouw Gerda Raskin ;
de heer Johan Malcorps.

Plaatsvervangers :

de heren Jos De Meyer, Johan De Roo, mevrouw Veerle Heeren, de heren Erik Matthijs, John Taylor ;
mevrouw Yolande Avontroodt, de heren Marino Keulen, Patrick Lachaert ;
de heren Carlos Lisabeth, Steve Stevaert, Jacques Timmermans ;
de heren Wilfried Aers, Pieter Huybrechts ;
de heer Johan Sauwens ;
mevrouw Vera Dua.

Zie :

674 (1996-1997)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

760 (1997-1998)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

DAMES EN HEREN,

De commissie besprak op 15 en 21 januari en 4 februari 1998 het voorstel van decreet van mevrouw Vera Dua en de heer Johan Sauwens houdende wijziging van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud, wat de bescherming van de kustduinen betreft (Stuk 674 (1996-1997) – Nr. 1) en het voorstel van decreet van de heren Jacky Maes en André Van Nieuwkerke houdende oprichting van een Verwervingsinstrument voor de maritieme duinen (Stuk 760 (1997-1998) – Nr. 1). Deze voorstellen werden samen behandeld met toepassing van artikel 24 van het Reglement.

Het voorstel van decreet van de heren Jacky Maes en André Van Nieuwkerke werd op 12 februari 1998 ingetrokken.

De bespreking van het voorstel van decreet van mevrouw Vera Dua en de heer Johan Sauwens werd op 10 maart 1998 voortgezet. Het voorstel van decreet werd niet aangenomen.

I. INLEIDENDE UITEENZETTINGEN

I.1. Inleidende uiteenzetting door mevrouw Vera Dua

Door de goedkeuring van het duinendecreet van 14 juli 1993 werd de bebouwing van de kustduinen sterk aan banden gelegd. Volgens mevrouw Vera Dua zijn daardoor de problemen van de duinstrook echter nog niet opgelost.

Een groot deel van de duinen is nog steeds privé-eigendom, wat een ecologisch beheer en een gerichte natuurontwikkeling sterk bemoeilijkt. Het voorstel van decreet wil een aantal wettelijke instrumenten aanreiken om dat te verhelpen.

Een eerste instrument is het maken van beheersplannen. In dat beheersplan moeten duidelijke beheersdoelstellingen en beheersrichtlijnen worden opgenomen.

Een ander instrument is het toekennen van subsidies wanneer het uitvoeren van het beheersplan arbeidsintensieve ingrepen vergt. De mogelijkheid tot het sluiten van beheersovereenkomsten werd al opgenomen in het duinendecreet maar er is geen vergoeding aan verbonden. Tot nu toe werd de mogelijkheid tot het sluiten van beheersovereenkomsten overigens nog niet toegepast. Een nog

vergaander middel is de eigenlijke beheersoverdracht, waarbij de eigenaar contractueel het beheer uit handen geeft aan de overheid of aan privé-natuurverenigingen.

Het instrument dat de beste garantie biedt voor een ecologisch beheer en een verhoging van de natuurwaarden in de duinstreek is de verwerving van privé-gronden door de overheid of door erkende natuurverenigingen. De aankoop van duinen door de overheid gebeurt echter aan een traag tempo. Wegens de hoge grondprijzen in de kustzone en omdat de budgettaire middelen voor de verwerving van natuurgebieden beperkt zijn, wordt doorgaans de voorkeur gegeven aan de aankoop van andere natuurgebieden.

Een eerste middel om een meer actieve aankooppolitiek te stimuleren is het invoeren van een voorkeursrecht voor de overheid en voor erkende natuurverenigingen. Daarnaast zou een gerichte aankooppolitiek moeten worden gevoerd, waarbij onderhands of door onteigening, kwetsbare duinpercelen worden aangekocht.

De oprichting van een Adviesraad Duinen wordt voorgesteld om de diverse betrokken partners zoals de gemeenten, het provinciebestuur, andere openbare instellingen, de toeristische sector en ook privé-instanties te kunnen betrekken in een urgentieprogramma voor de kuststreek, waarin onder meer de versnelde verwerving van gronden gelegen in het maritieme duingebied is opgenomen.

Het is volgens de indieners aangewezen een apart krediet uit te trekken voor de aankoop van duinpercelen, los van de middelen voor de aankoop van natuur- en bosgebieden. Ze stellen daarom de creatie van een Duinenfonds voor, naar het model van het Franse “Conservatoire de l’espace littoral et des rivage lacustres”.

Dit Duinenfonds zou de vorm krijgen van een gewestdienst met afzonderlijk beheer. Het voordeel van die formule is dat controle door het Rekenhof nog mogelijk is en dat ze geen vergaande vorm van debudgettering inhoudt.

De taak van het Duinenfonds bestaat uit het voeren van een actief verwervingsbeleid van duingronden. Daarnaast regelt het fonds alle verrichtingen in het kader van beheersovereenkomsten, beheersoverdrachten en subsidie- en schadevergoedingssystemen. Het kan tevens bijstand en hulp verlenen bij het maken van beheersplannen. Het fonds kan alle mogelijke initiatieven nemen om een natuurvriendelijke ontwikkeling van de kust-

streek en ecologisch verantwoord kusttoerisme te bevorderen.

Het Duinenfonds zou worden gespijsd door een vaste bijdrage uit de Vlaamse begroting maar ook door bijdragen van andere instellingen, zoals de gemeenten, de provincie West-Vlaanderen, Openbare Werken en dergelijke.

Jaarlijks zou een beleidsnota en een verslag worden voorgelegd aan het Vlaams Parlement, de provincieraad en de betrokken gemeenteraden.

I.2. Inleidende uiteenzetting door de heer Jacky Maes

De heer Jacky Maes verwijst naar de beleidsbrief die minister Theo Kelchtermans einde 1995 indiende en waarin staat dat de inspanning om de nog gave duincomplexen en kustsystemen met hoge natuurwaarde ook als natuurgebied te verwerven en te beheren, nog zal worden versterkt (Stuk 166 (1995-1996) – Nr. 1).

Hoe belangrijk de kustduinen- en duinzoomgebieden zijn voor het natuurbehoud wordt volgens het lid bewezen door het feit dat er zich niet minder dan 9 prioritair te beschermen habitats in de maritieme duinstreek bevinden. In totaal zijn er in de maritieme duinstreek niet minder dan 22 natuurlijke habitats volgens de Europese Habitat-richtlijn 92/43/EEG. De kustduinen zijn dan ook belangrijk voor de natuur.

Het moeilijke verloop van de goedkeuring van het duinendecreet van 14 juli 1993, bewijst tevens dat de duinen niet enkel van belang zijn voor de natuur en dat er ook om andere redenen interesse voor de duinen bestaat. In het verleden werd volgens het lid veel aan mooie duinen verkwaanseld door het bouwen van appartementsgebouwen en villa's.

De colleges en bestuurders van alle kustgemeenten dragen daar een enorme verantwoordelijkheid voor. Anderzijds konden ze het laten gebeuren omdat er geen instrumentarium voorhanden was om het te beletten. De hogere overheid had dit instrumentarium moeten aanreiken. Het duinendecreet was een eerste goede stap. Hopelijk wordt het niet ondergraven door juridische procedures, want dat gevaar dreigt volgens het lid nog steeds.

Andere aspecten zijn eveneens belangrijk. De kustduinen zijn in de eerste plaats een kustverdedi-

gingssysteem. Duinen zijn de natuurlijke bondgenoot van allen die er wonen en werken of hun vakantie doorbrengen. Op sommige plaatsen is er zelfs helemaal geen dijk en zijn de duinen de enige bescherming voor de polders en hun bewoners. Het is volgens het lid dus evident dat het ook voor deze functie nodig is dat de kustduinen eigendom van het Vlaamse gewest worden.

De duinengordel heeft naast zijn natuurwaarde, landschapswaarde en verdedigingsfunctie ook meer dan ooit een economische waarde. Er is ook het economisch argument. Jaarlijks zijn er 20 miljoen dagtrips naar de kust en zijn er 22 miljoen overnachtingen op een strook van 65 kilometer. De kust onderscheidt zich van andere toeristische trekpleisters door de zee, het strand en de duinen. Deze aantrekkingspolen hebben een bijzondere meerwaarde voor de toeristische sector. Deze troeven moeten binnen tien, twintig jaar of vijftig jaar nog bestaan en daarom moeten volgens het lid de duinen eigendom worden van het Vlaamse gewest. Er mogen geen risico's worden genomen met de grondstoffen van ons toerisme.

Verder is er het niet onbelangrijke element van de waterwinning. De kustduinen met hun zoete duingrondwaterreserves hebben een strategische functie. De noodzakelijke afbouw van de grondwaterwinning heeft tot gevolg dat alternatieven moeten worden gezocht. Die kunnen zich bevinden in de gedeelten palend aan de duinen en ook daarom moeten de zoomgebieden volgens het lid eigendom van de overheid worden.

De indieners gaan akkoord met de stelling dat het budget voor de verwerving van natuurgebieden niet alleen mag opdraaien voor de kosten van bescherming en aankoop. Rekening houdend met de duinen als economische factor moeten ook andere actoren en verantwoordelijke instanties mee betalen voor de verwerving.

De opsomming van de verschillende functies van de duinen, zoals natuurbehoud, kustverdediging en drinkwatervoorziening, en vooral ook de economische impact van het toerisme en tewerkstelling geven volgens het lid voldoende aan dat een verwervingsinstrument voor de maritieme duinen een noodzakelijke ingreep is. De provincie West-Vlaanderen en de voor kustverdediging bevoegde administratie moeten hier hun verantwoordelijkheid opnemen. Ook de gemeenten moeten participeren omdat zij er alle belang bij hebben dat de economische waarde van de duinen gevrijwaard blijft. Ten slotte krijgen de particulieren en alle andere instanties de gelegenheid bij te dragen om zo te

komen tot een echt en hecht aankoopbeleid ten opzichte van de kust. De heer Jacky Maes kondigt ten slotte aan dat zijn fractie een amendement zal indienen om de financiering vanwege het Vlaamse gewest tot 70 percent te beperken.

Ook de heer André Van Nieuwkerke beklemtoont dat de aankoop van duinen niet enkel een zaak van natuurbehoud is. Het afsluiten van een protocol waarin staat dat in het Mina-fonds jaarlijks een bepaald bedrag voor de aankoop van duingebieden wordt uitgetrokken, zou enkel een engagement van de sector natuur inhouden. De kustverdediging, het toerisme en de economie zijn evengoed belanghebbend. Het kan evenmin enkel een zaak van het Vlaamse gewest zijn. Vooral de provincie West-Vlaanderen, maar ook de kustgemeenten zijn betrokken partij. Vandaar het voorstel om een Verwervingsinstrument te creëren.

De hoge grondprijzen aan de kust en de speculatie-druk liggen aan de basis van de noodzaak om een dergelijk instrument op te richten. Deze factoren hebben ervoor gezorgd dat de overheid in dit gebied jarenlang geen natuuraankopen heeft verricht. Voor hetzelfde bedrag kunnen bijvoorbeeld in Limburg veel meer gronden worden aangekocht. Om geen hypotheek te leggen op natuuraankopen in Vlaanderen moet er extra geld voor de kust worden gezocht. Dit houdt in dat ook andere sectoren geld moeten investeren in het natuurtechnisch beheer en de uitbouw van een passief-recreatieve inrichting om het patrimonium te valoriseren. Dit kan niet zolang het in private handen is.

Indien het aankoopprogramma wordt gespreid over vijftien jaar en men een gemiddeld jaarlijks budget van 150 miljoen frank in rekening brengt, zal na vijftien jaar voor 2.250 miljoen frank of ongeveer 2.750 hectare duinen zijn aangekocht.

Het gemiddeld aankoopbudget van de afdelingen Bos en Groen en Natuur bedroeg in de jaren 1995 en 1996 ongeveer 685 miljoen frank. In de veronderstelling dat de extra impuls ten gevolge van het MINA-plan tot een aankoopbudget van ongeveer 1 miljard frank leidt, lijkt de besteding van 15 percent van dit budget aan de aankoop van duinen een vrij hoog percentage. Een besteding van 7 percent of 70 miljoen frank van dit algemeen budget is volgens de heer Van Nieuwkerke echter wel haalbaar.

Een tweede belangrijke financiering komt van de administratie bevoegd voor kustverdediging (de afdeling Waterwegen Kust), waar nu trouwens reeds in een bedrag van 50 miljoen frank is voor-

zien. Natuurbehoud en kustverdediging zijn trouwens ook de administraties die de aankoop en het beheer van de duinen samen moeten realiseren.

De resterende 30 miljoen frank moet volgens het lid in de eerste plaats komen van de provincie. De provincie besteedt nu, naast subsidies aan verenigingen voor de aankoop van natuurgebieden, 50 miljoen frank aan de aankoop van domeinen. Rekening houdend met de aantrekkingskracht van de duinen en omdat West-Vlaanderen de enige provincie is met kustduinen, is een provinciale participatie in het Verwervingsinstrument zeker verantwoord.

Maar ook het Toeristisch Impulsfonds en het Actieplan Vlaamse Kust 2002 moeten een inbreng doen, gegeven het multifunctioneel karakter van het project. Daarnaast kunnen de elf kustgemeenten participeren en moeten uiteraard ook particuliere giften, legaten, enzovoort, in het fonds kunnen worden ingebracht.

De aard van de financiering van dit welomschreven aankoopproject veronderstelt volgens de indieners een zelfstandige boekhoudkundige en administratieve structuur. De optie om te werken met een Dienst met Afzonderlijk Beheer is gerechtvaardigd door het uitoefenen van een welbepaalde activiteit, waarbij efficiënt en autonoom moet kunnen worden gewerkt. Dergelijke dienst is verzekerd van een jaarlijkse dotatie, kan kredieten overdragen van het ene jaar op het andere en kan financiële operaties vlugger afwerken.

Het lid vraagt ten slotte ook aandacht voor de cultuur-historische waarde van de duinen. Tijdens de beide wereldoorlogen hadden de duinen bijvoorbeeld een bijzonder militair en strategisch belang. Reeds in de middeleeuwen werd om die reden veel belang gehecht aan de zeggenschap over de kuststrook.

II. ALGEMENE BESPREKING

Algemeen – decretale regeling of overeenkomst ?

Minister Theo Kelchtermans stelt dat hij akkoord kan gaan met de belangrijkste doelstelling van beide voorstellen van decreet. Het is inderdaad zo dat het aankopen van duingebieden de beste garantie biedt voor het duurzaam beheer en dat een versnelling in de verwerving van duingebieden wenselijk is. De minister stelt voor om eerst na te gaan of dit doel niet met de bestaande instrumen-

ten kan worden bereikt en denkt daarbij in de eerste plaats aan het recent goedgekeurde decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu. Wat bijvoorbeeld het uitoefenen van het voorkeepsrecht betreft, lijkt het logisch een beroep te doen op artikel 37 van dit decreet in plaats van een nieuwe decretale regeling uit te werken.

Artikel 37 van het decreet betreffende het natuurbehoud bepaalt dat het Vlaamse Gewest het recht van voorkeepsrecht heeft bij verkoop van onroerende goederen :

– in het VEN (Vlaams Ecologisch Netwerk), met uitzondering van de onroerende goederen uitgesloten door de Vlaamse regering ;

– in de natuurreservaten en hun uitbreidingsperimeter gelegen binnen de groen- en bosgebieden, de bosuitbreidingsgebieden of het VEN, zoals bepaald in artikel 33, derde lid ;

– in een door de Vlaamse regering afgebakende perimeter binnen de groen- en bosgebieden gelegen binnen het IVON (Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk) ;

– in de afbakening van een natuurinrichtingsproject.

In het Mina-fonds zijn middelen opgenomen voor de uitvoering van het decreet natuurbehoud. Indien de provincie bereid is mee te werken en te financieren, opent dit volgens de minister nog andere perspectieven. Zo zou er een convenant met het provinciebestuur kunnen worden gesloten waarin afspraken worden gemaakt over medefinanciering en beheer. De minister zal nagaan of het provinciebestuur van West-Vlaanderen bereid is over een dergelijke overeenkomst te onderhandelen.

De heer Jacky Maes stelt dat inderdaad moet worden vermeden dat de kosten enkel ten laste van het Vlaamse gewest komen en steunt daarom het initiatief van de minister. Het lid verwijst in dit verband naar het aangekondigde amendement van zijn fractie om het aandeel van het Vlaamse gewest in het fonds tot 70 percent te beperken.

De heer André Van Nieuwkerke herhaalt dat de financiering cruciaal is voor de verwerving van de duinen. Ook de medeverantwoordelijkheid van provincies, gemeenten en particulieren moet duidelijk worden omschreven. Het lid is voorstander van

een decretale verankering wegens de druk vanuit de vastgoedsector op de duinengebieden.

Mevrouw Vera Dua vraagt verduidelijking van het standpunt van de minister. Er is een decretale regeling voorgesteld die het voordeel heeft duidelijk te zijn en garanties te bieden. Wat is het voordeel van het sluiten van een overeenkomst en wat is de eventuele inhoud ervan ? Welke garantie is er dat er jaarlijks een vast bedrag in de begroting wordt opgenomen. Kan dit door een convenant worden geregeld ? Zijn er precedents voor dergelijke overeenkomsten ?

Wat de instrumenten van het decreet natuurbehoud betreft, vraagt het lid wat de mogelijkheden zijn om voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden in het VEN op te nemen en voor deze gebieden het voorkeepsrecht te doen gelden.

De minister antwoordt dat convenanten geschreven overeenkomsten zijn. Er bestaat geen reden om aan te nemen dat een overeenkomst dode letter zou blijven en een decreet wel zou worden uitgevoerd. De vraag is eerder of aan de bestaande batterij decretale instrumenten nog een nieuw instrument moet worden toegevoegd. Het convenant zou voor een periode van 10 jaar kunnen worden gesloten en zou door de Vlaamse regering en door de Bestendige Deputatie kunnen worden bevestigd. De middelen en de verdeelsleutel kunnen door de Vlaamse regering worden vastgelegd. Dergelijke convenant zou dus ook gelden voor de volgende regering, tenzij het wordt herroepen en dit door de provincie en de andere partners wordt aanvaard. De ervaring met de gemeentelijke milieuconvenanten leert dat ze ook effectief worden uitgevoerd.

De heer Leonard Quintelier zet alle bestaande beschermingsmogelijkheden op een rijtje. Er zijn de bestemming op de gewestplannen, de bescherming door het duinendecreet en de nieuwe instrumenten opgenomen in het decreet betreffende het natuurbehoud. Dit laatste biedt de mogelijkheid om in een verkorte procedure de grote eenheden natuur af te bakenen en er het voorkeepsrecht uit te oefenen. Indien de gemeenten, provincies en andere instanties bereid zijn mee te werken, kunnen terzake afspraken worden gemaakt en kan een budget worden afgezonderd om gebieden aan te kopen. Het lid stelt daarom voor om het antwoord van de provincie af te wachten vooraleer de bespreking voort te zetten.

Mevrouw Anny De Maght-Albrecht meent dat de voorstellen van decreet van een verkeerde aanpak

getuigen. Bij de bespreking van het decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu in 1997 werd naar de juiste weg gezocht om belangrijke gebieden te beschermen en werd een procedure afgesproken voor de afbakening van het VEN en IVON. Prioriteit zou nu moeten gaan naar een snelle afbakening van die gebieden die zeker moeten worden beschermd. In de huidige discussie draait echter alles om het opzetten van een financiële constructie en dreigt men de bestaande regelgevingen – zowel op het vlak van natuurbehoud als ruimtelijke ordening, zoals bijvoorbeeld de mogelijkheid voor de gemeenten om een bijzonder plan van aanleg op te stellen en te onteigenen – en de bestaande subsidiemogelijkheden uit het oog te verliezen.

Het lid beklemtoont dat de eigenaars ook een verantwoordelijkheid hebben, ongeacht of het om een overheid (gewest, provincie of gemeente) of een privé-persoon gaat. Tegenover de uitvoering van een beheersplan moet dan wel een vergoeding staan.

Ook mevrouw Vera Dua informeert naar het standpunt van de minister met betrekking tot het instellen van een vergoeding voor het aangaan van een beheersovereenkomst.

De minister erkent dat het huidige duinendecreet niet in de mogelijkheid voorziet om aan de eigenaar een vergoeding uit te keren voor het uitvoeren van een beheersplan. Het decreet betreffende het natuurbehoud bepaalt daarentegen wel dat de eigenaar of diegene die het gebruiksrecht heeft een vergoeding kan krijgen voor de uitvoering van het natuurrichtplan. Voor elk gebied dat behoort tot de GEN en GENO (grote eenheden natuur en grote eenheden natuur in ontwikkeling) wordt een natuurrichtplan opgesteld.

De heer Didier Ramoudt meent dat het vergoeden van alle eigenaars van duingebieden het Vlaamse gewest voor ernstige begrotingsproblemen zou stellen. Indien men in de eerste plaats de duinen wil beschermen, moet men zich afvragen of er aanwijsbare redenen zijn om te stellen dat de duinen door het duinendecreet niet afdoende worden beschermd. Indien het om het beheer van de duinen gaat, zijn er dan indicaties dat de duinen slecht worden onderhouden? Wat is de stand van zaken op het terrein?

Mevrouw Vera Dua antwoordt dat bepaalde percelen vragen om natuurherstel. Door de aankoop van een gebied kan aan herstel en beheer worden gedaan en kan de natuurwaarde ervan toenemen.

Het lid stelt verder dat de overheid bij het aankopen van duingebieden een strategische afweging moet maken. Het is volgens haar onmogelijk alle duingebieden te kopen. Dit zou overigens ook een verkeerd signaal zijn naar de privé-eigenaars toe. Er moet daarentegen een afweging worden gemaakt van gebieden die worden beschermd door beheersplannen, beheersovereenkomsten en -overdrachten en gebieden waar een aankoop door de overheid noodzakelijk is voor een goed beheer.

De heer Dirk Van Mechelen, voorzitter, stelt vast dat er in de commissie een consensus lijkt te bestaan over de noodzaak tot bescherming en behoud van de duingebieden. Een andere vraag is hoe dit doel kan worden gerealiseerd, rekening houdend met de bestaande instrumenten. Wat de verantwoordelijkheid van de diverse overheden (gewest, provincies en gemeenten) betreft, moet worden opgemerkt dat de bescherming en de afbakening van de duinen decretaal geregeld is.

De heer Jacky Maes is hoopvol wat de bereidheid van de provincie West-Vlaanderen betreft om in het verwervingsbeleid te participeren. De noodzaak tot bescherming van de duinen is uiteraard ook een gewestelijke aangelegenheid. De gemeenten kunnen volgens het lid niet worden verplicht mee te werken aan een overeenkomst. Dit zou immers tot gevolg kunnen hebben dat één gemeentebestuur het convenant kan blokkeren.

Stand van zaken duinendecreet

In een volgende vergadering legt de minister aan de commissie een nota inzake de evaluatie van het duinendecreet voor, die als bijlage bij het verslag wordt opgenomen. De heer Eckhart Kuijken, directeur van het Instituut voor Natuurbehoud, geeft uitleg over de stand van zaken wat het behoud en het beheer van de maritieme duinen betreft.

De totale oppervlakte van het duingebied bedraagt 7.600 hectare. Daarvan ligt 4.200 hectare, of 55 procent, in de open ruimte (de niet bebouwde oppervlakte). Veertig procent van het totaal, of 3.100 hectare, geniet bescherming door het gewestplan of het duinendecreet.

De biologische waarde van de duinen schuilt in de biodiversiteit en de ecologische processen en gradienten in het duingebied. Door de Universiteit van Gent, in samenwerking met het Instituut voor Natuurbehoud, werd aan een samenvattende eco-

systeemvisie op de kust gewerkt. Einde 1996 was deze ecosysteemvisie klaar. Ze kan in de toekomst een belangrijke beleidsbasis vormen. Er wordt uitgegaan van 3.800 hectare duingebied met als hoofdfunctie natuur en 400 hectare met natuur als nevenfunctie.

Naast de biologische waarde heeft het duingebied ook een waarde als toeristisch productieapparaat, zeewering en strategische zoetwaterreserve (buffer tegen verzilting). Deze zoetwaterreserve wordt volgens de spreker te snel ontgonnen. Er is nood aan een beleid inzake integraal waterbeheer in de kuststreek.

Binnen de 3.800 hectare met als hoofdfunctie natuur wordt slechts op hooguit 800 hectare aan echt natuurtechnisch beheer gedaan. Binnen de hoofdfunctie natuur is er 2.100 hectare privé-eigendom ; 1.100 hectare is eigendom van het Vlaamse gewest.

De grafiek in bijlage bij dit verslag toont de evolutie van de bebouwde oppervlakte in de duinen van 1700 tot 2000. Een andere grafiek illustreert de biologische betekenis van de duinen : het aandeel van de bijzondere soorten in de duinen is bijzonder groot.

De ecosysteemvisie van de kust is een goed basisdocument voor het beleid met een vegetatie-opname en inventarisatie en met een duidelijke visie op natuurontwikkeling.

In uitvoering van de Europese Habitat-richtlijn 92/43/EEG van 21 mei 1992 werden in de duinen 22 natuurlijke habitats afgebakend, waaronder 9 prioritair te beschermen (bijlage II van de richtlijn).

Ook de gewestplannen en het duinendecreet bieden een ruimtelijke bescherming. Volgens de spreker is ruimtelijke bescherming op papier echter onvoldoende. Er is nood aan inrichtingswerken en aan natuurtechnisch beheer. Het decreet natuurbehoud is wat dit betreft volgens de spreker een grote stap voorwaarts. Het biedt de mogelijkheid duingebieden op te nemen in het Vlaams Ecologisch Netwerk, waarbinnen het voorkeepsrecht geldt en een natuurrichtplan moet worden opgesteld. Er is ook de mogelijkheid te onteigenen tot algemeen nut. Een probleem stelt zich wel wat de schattingsnormen en de planschade betreft. Ondanks de bestemming worden voor deze gebieden disproportionele prijzen betaald.

De heer Eckhart Kuijken wijst op het succes van het Conservatoire du Littoral in Frankrijk. Dit autonoom orgaan beschikt over aanzienlijke middelen om duinen aan te kopen. Daardoor heeft Frankrijk gedurende het laatste decennium zijn historische achterstand inzake bescherming van de kuststreek ingelopen.

Wat de Vlaamse duinen betreft, zijn de specifieke knelpunten de sterke omgevingsdruk (onder meer door toerisme, waterwinning en versnippering) en de historische en actuele grondspeculatie. Er is de grote kwetsbaarheid van de habitatgebieden en de aanzienlijke achterstand op het vlak van beheer. De spreker benadrukt dat het in eigendom of erfpacht hebben van een duingebied de enige garantie is voor een duurzaam natuurtechnisch beheer.

Volgens de heer Eckhart Kuijken is er daarom nood aan een urgentieplan, met als eerste fase de afbakening van VEN en IVON met een maximale aanduiding van de duinstreek. Vanuit het natuurbehoud pleit de spreker ervoor bij de afbakening ook al te anticiperen op de aangekondigde groene gewestplanwijzigingen voor wat de duinen betreft. De verdere realisatie van de verwerving is dan gekoppeld aan de realisatie van het MINA-plan 2, met onder meer actie 108 voor de verwerving van natuur- en bosgebieden.

Wat de medefinanciering van de verwerving betreft, zijn er goede contacten met de provincie West-Vlaanderen op het vlak van natuurbehoud. De bescherming van de kuststreek is een belangrijke troef voor het toerisme en daarom zou ook deze sector moeten bijdragen.

Ten slotte stelt de spreker dat de nadruk op verwerving van de duinen niet betekent dat de beheersovereenkomsten met particulieren als instrument voor natuurbehoud worden opgegeven. Voor de versnipperde duingebieden is dergelijke aanpak echter onvoldoende gebiedsdekkend en onvoldoende gericht op een lange termijn. De beheersovereenkomsten op vrijwillige basis blijven echter bruikbaar als aanvullend instrument.

Standpunt van de regering

Op verzoek van de commissie heeft de minister in een interkabinettenwerkgroep laten nagaan of het instrumentarium dat in bestaande decreten is vervat, in het bijzonder het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, niet volstaat om op even efficiënte wijze

een verwervingsbeleid te voeren. Op basis van de conclusies van de werkgroep is de Vlaamse regering op 3 februari 1998 tot een standpunt gekomen.

De Vlaamse regering onderschrijft de doelstelling om tot een slagvaardig beleid voor de duingebieden met een gerichte verwerving en beheer te komen, maar meent dat deze doelstelling binnen de uitvoering van het decreet op het natuurbehoud en het natuurlijk milieu kan worden gerealiseerd.

De Vlaamse regering zal :

1° bij prioriteit werk maken van een maximale afbakening van VEN en IVON binnen de maritieme duinstreek. Dit zal gebeuren binnen de eerste fase van afbakening van VEN en IVON zoals opgenomen in de beleidsbrief 1998 van de Vlaamse minister van Leefmilieu en Tewerkstelling en dit op basis van de procedures van artikel 21, 23 en 30 van het decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu. De definitieve afbakening wordt beoogd tegen uiterlijk juni 1999 ;

2° onmiddellijk voor deze gebieden het natuurrichtplan conform artikel 48 en 50 opstellen ;

3° de verwervingsinspanningen voor de duingebieden, rekening houdend met de specificiteit en de urgentie, gericht versterken, daarbij maximaal gebruik makend van het instrument van voorkooprecht. Hierbij wordt beoogd tegen uiterlijk juni 1999, naast de afbakening van het VEN, ook de definitieve afbakening van de aanvullende perimeters waarbinnen het voorkooprecht van toepassing is volgens artikel 37, paragraaf 1, punten 2 en 3 van het decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu te realiseren ;

4° zal de voormelde punten 1°, 2° en 3° opnemen en integreren in een actieplan voor de duinen waarbij ook nog overige knelpunten worden aangegeven ;

5° binnen het Mina-fonds een aparte post inzake de aankoop van gebieden in de maritieme duinstreek oprichten. Naast het bedrag voorzien in de post 3.18 (kapitaalsuitgaven inzake terugkoopplicht duinendecreet, met een bedrag van 25 miljoen frank) zal de nieuwe post worden gespijsd met financies afkomstig van het regulier aankoopbeleid van natuur- en bosgebieden a rato van 35 à 45 miljoen frank of van interne compensaties of besparingen binnen de begroting leefmilieu en met een gelijkwaardige inbreng van de begroting van de Vlaamse minister van Openbare Werken. Tevens zal de Vlaamse regering een oplossing uitwerken in

verband met de jaarlijkse overdracht van het saldo op deze nieuwe post ;

6° naar aanleiding van punt 5° zal onderzocht worden of artikel 3 van het decreet van 23 januari 1991 houdende de oprichting van het Mina-fonds moet worden aangepast om inbreng door andere overheden in het Mina-fonds mogelijk te maken. Dit betekent dat de oprichting van een aparte gewestdienst met afzonderlijk beheer niet nodig is. De Vlaamse regering zal voor zover nodig een ontwerp van decreetswijziging in verband met het Mina-fonds samen met het programmadecreet 1998 aan het Vlaams Parlement voorleggen ;

7° op initiatief van de minister bevoegd voor Leefmilieu en de minister bevoegd voor Openbare Werken (kustwering) een langdurige convenant met de provincie West-Vlaanderen en desgevallend met de gemeenten afsluiten over de wederzijdse rechten en plichten in verband met de aankoop en het beheer van natuurgebieden in de maritieme duinstreek. De minister bevoegd voor Openbare Werken is mede-initiatiefnemer om duidelijk aan te geven dat de bescherming van de duinen ook de verantwoordelijkheid is van andere sectoren dan natuur. Inzake beheer van natuurterreinen speelt de subsidiariteit en is het logisch dat terreinen van internationaal, nationaal en/of gewestelijk belang beheerd worden door of in opdracht van het Vlaamse Gewest.

Wat de timing van de punten 1 en 3 betreft, denkt de minister dat het mogelijk is deze te versnellen. Hij zal laten nagaan of einde 1998 haalbaar is voor de afbakening van VEN en IVON en de aanvullende perimeter waarbinnen het voorkooprecht van toepassing is.

Ten slotte voegt de minister eraan toe dat de minister bevoegd voor Toerisme na overleg niet bereid bleek mee te financieren voor de verwerving van de duinen.

Ontwerpovereenkomst met de provincie West-Vlaanderen

De minister stelt eveneens een ontwerpovereenkomst tussen het Vlaamse gewest en de provincie West-Vlaanderen betreffende de verwerving en het beheer van de natuurlijke kustmilieus voor.

In het eerste hoofdstuk van deze ontwerpovereenkomst, artikel 1, worden een aantal definities bepaald. De maritieme duinstreek wordt omschre-

ven als de duinstreek in kaart gebracht in bijlage bij het decreet van 14 juli 1993 houdende maatregelen tot bescherming van de kustduinen. De duingebieden worden gedefinieerd als de op grond van hoofdstuk IX van de wet op het natuurbehoud van 12 juli 1973 aangewezen beschermde gebieden en voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden en de natuurgebieden met wetenschappelijke waarde of natuurreservaten, natuurgebieden, parkgebieden en buffergebieden op de plannen van aanleg, zoals bedoeld in het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996.

Het voorwerp en de verbintenis worden in hoofdstuk II van de ontwerpovereenkomst opgenomen. Artikel 2 stelt dat er een bijzondere post in het Mina-fonds wordt opgericht voor de financiering van de verwerving door het gewest van de duingebieden in de marieme duinstreek.

In artikel 3 van de ontwerpovereenkomst verbindt het Vlaamse gewest er zich toe jaarlijks een krediet van 120 miljoen frank ter beschikking te stellen van de onder artikel 2 vermelde bijzondere post van het Mina-fonds. Dit krediet wordt voor twee derden gecompenseerd op de kredieten die op post 3.6 van het Mina-fonds ter beschikking staan voor de verwerving van natuur- en bosgebieden in Vlaanderen en voor een derde op de kredieten die ter beschikking staan voor de verwerving van zeeverende duinen op de algemene begroting. Dit laatste deel wordt bij de dotatie aan het Mina-fonds in programma 61.10 gevoegd.

In artikel 4 van de ontwerpovereenkomst verbindt de provincie er zich toe jaarlijks een dotatie van 30 miljoen frank ter beschikking te stellen van de onder artikel 2 vermelde bijzondere post van het Mina-fonds.

Artikel 5 zegt dat in het begrotingsdecreet elk jaar een bepaling zal worden opgenomen waardoor, in afwijking van de wetten op de rijkscomptabiliteit, het saldo van de kredieten van de onder artikel 2 vermelde bijzondere post van het Mina-fonds worden overgedragen van het ene begrotingsjaar naar het volgende, zodat een permanent beschikbaar roerend vermogen ontstaat.

In artikel 6 van de ontwerpovereenkomst staat dat het Vlaamse gewest, op voorstel van de provincie, aan de provincie gebruiksrechten toewijst op de onroerende goederen, aangekocht met deze kredieten. Deze gebruiksrechten kunnen eveneens de vestiging van een erfpacht- of opstalrecht inhouden.

Hoofdstuk III, artikel 7, van de ontwerpovereenkomst handelt over de verwerving. Een operationele cel samengesteld uit ambtenaren van de voor natuurbehoud en voor kustverdediging bevoegde Vlaamse administraties staan in voor de voorbereiding en de opvolging van de aankoopdossiers en eventueel de opmaak van ministeriële besluiten tot onteigening van onroerende goederen.

Hoofdstuk IV, artikel 8, van de ontwerpovereenkomst handelt over het beheer. Voor het bijstaan bij de inrichting en het beheer, naar kustverdediging, optimalisatie van de biodiversiteit, natuureducatie en passieve recreatie van de aangekochte gebieden toe, wordt een adviesraad opgericht bestaande uit vertegenwoordigers van het provinciebestuur, van de Vlaamse administraties bevoegd voor het natuurbehoud en voor de kustverdediging en van het Instituut voor Natuurbehoud.

Artikel 9 bepaalt dat de in artikel 7 opgerichte operationele cel jaarlijks verslag uitbrengt. Dit verslag wordt meegedeeld aan het Vlaams Parlement en de provincieraad van West-Vlaanderen.

Reacties van de leden op de ontwerpovereenkomst

De heer Jacky Maes begrijpt uit het antwoord van de minister dat de Vlaamse regering zich volledig achter de idee van een verwervingsinstrument voor de marieme duinen schaaft. Het uitgangspunt van de regering is echter dat dit moet gebeuren binnen het instrumentarium van het decreet betreffende het natuurbehoud. De regering wil bij prioriteit werk maken van de maximale afbakening van VEN en IVON binnen de marieme duinstreek en dit tegen uiterlijk juni 1999. Voor de verwerving zal maximaal gebruik worden gemaakt van het voorkeepsrecht. De definitieve afbakening van de aanvullende perimeters waarbinnen het voorkeepsrecht van toepassing is, zal binnen hetzelfde tijdsbestek worden gerealiseerd. Er zal een langdurige overeenkomst met de provincie worden gesloten waarin de wederzijdse rechten en plichten worden opgenomen.

Het lid noemt het gevoerde overleg een succes en feliciteert de regering met haar intenties. Belangrijk is de doelstelling dat de duinen worden verworven, het middel daartoe – een verwervingsinstrument of een afzonderlijk post van het Mina-fonds – doet er minder toe. Positief is dat er een jaarlijks budget van 150 miljoen frank voor de verwerving van de duinen wordt vrijgemaakt.

De heer Jacky Maes heeft nog wel een fundamentele bedenking wat het tijdschema betreft. De timing voor de afbakening van VEN en IVON in de maritieme duingebieden kan worden versneld, zoals de minister reeds heeft gesuggereerd. Volgens het lid moet de afbakening voor 1 februari 1999 rond zijn. De wijziging van het decreet houdende oprichting van het Mina-fonds moet in de loop van de volgende maanden gebeuren. Het feit dat de Bestendige Deputatie van de provincie West-Vlaanderen haar volledige medewerking heeft toegezegd en zelfs vragende partij is, betekent dat de overeenkomst voor einde 1998 kan worden gesloten. De middelen zullen in ieder geval in de provinciebegroting worden ingeschreven. Een strengere timing moet duidelijk maken dat het de regering ernst is met het verwervingsbeleid.

De heer André Van Nieuwkerke verwijst naar het Vlaams Actieplan voor de Kust 2002, dat uitgaat van de sector toerisme. Daarin wordt gewezen op het belang van het kusttoerisme voor de economie en de tewerkstelling in de streek. Een belangrijk objectief van het actieplan is de duurzame kwaliteitsverbetering van het toeristisch kustproduct. "In de kuststrook is het essentieel dat prioriteit wordt gegeven aan het behoud en de landschappelijke herwaardering van de openbare ruimte. De druk van zowel het verblijfs- als het dagtoerisme moet tot een ruimtelijk verantwoord niveau worden beperkt. Dit houdt in dat het kusttoerisme niet of nauwelijks een kwantitatieve uitbreiding vergt op het vlak van de capaciteit maar wel een kwalitatieve opwaardering." In de specifieke uitgangspunten van het plan staat dat, naast de wegeninfrastructuur, de verkeersleefbaarheid, de recreatieve voorzieningen, de vorming, opleiding, tewerkstelling en marketing, de openbare ruimte een essentieel aspect vormt. In het operationeel plan staat dat het duinendecreet toegepast en integraal uitgevoerd moet worden; onteigeningsprocedures moeten worden gestart.

Deze omschrijving van wat moet gebeuren, staat volgens het lid in contrast met het feit dat vanuit toerisme geen middelen voor duinenverwerving worden uitgetrokken. De bijdrage van het Vlaamse gewest komt daardoor uitsluitend ten laste van de begrotingen natuur en openbare werken. Het lid dringt namens zijn fractie aan op een bijdrage vanwege het departement toerisme.

In de ontwerpovereenkomst is in het hoofdstuk Beheer sprake van een adviescommissie bestaande uit vertegenwoordigers van het provinciebestuur, van de Vlaamse administraties bevoegd voor natuurbehoud en voor kustverdediging en van het

Instituut voor Natuurbehoud. De heer André Van Nieuwkerke dringt aan op duidelijke afspraken over het beheer van de verworven gebieden. Weet men al hoe men dit concreet gaat aanpakken? Het lid vraagt ten slotte of ook de voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden voor verwerving in aanmerking komen.

De heer Didier Ramoudt vraagt wat het lid bedoelt met de beperking van de druk van het verblijfstoerisme en dagtoerisme. Is er dan teveel toerisme?

De heer André Van Nieuwkerke antwoordt dat hij zeker niet pleit voor een vermindering van het toerisme. In het kustactieplan wordt ervan uitgegaan dat de trend van de jaren '90 wat kwantiteit betreft moet behouden blijven. De in het plan genomen optie is echter dat voor een verbetering van de kwaliteit wordt gekozen. Door toerisme worden echter geen middelen uitgetrokken voor investeringen in de natuur.

Volgens mevrouw Vera Dua blijft de cruciale vraag of er een nieuwe decretale basis nodig is. De voorliggende voorstellen werden geïnspireerd door het Franse Conservatoire de l'Espace littoral. Dit autonome verwervingsinstrument, waarin ook de toeristische sector participeert, heeft in Frankrijk tot een nieuwe dynamiek in de duinenbescherming geleid. Het standpunt van de Vlaamse regering over de voorliggende voorstellen komt erop neer dat een oplossing wordt gezocht in bestaande instrumenten en een overeenkomst met de provincie. Dit blijft volgens het lid een onduidelijke piste.

Essentieel voor het lid is duidelijkheid over de afbakening van de duingebieden in het VEN en IVON en daarvoor wordt carte blanche aan de Vlaamse regering gegeven. Kan de minister garanderen dat ook de voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden in de afbakening worden opgenomen?

De creatie van een nieuwe post op de Mina-fonds-begroting dreigt volgens mevrouw Vera Dua een vestzak-broekzak-operatie te worden. Het gaat om een andere verdeling van bestaande kredieten zonder dat er van het gewest extra middelen komen. Dit betekent onder meer dat de inspanningen voor de duinen ten koste van de verwerving van bossen en natuurgebieden zullen gaan, wat geenszins de bedoeling was van de indieners van beide voorstellen van decreet. Het uitgangspunt was dat een supplementaire inspanning noodzakelijk was omdat de prijzen voor de aankoop van duinen zeer hoog liggen.

Het lid laat opmerken dat uit het antwoord van de minister blijkt dat de mogelijkheid om deze nieuwe post te creëren nog moet worden onderzocht. In de ontwerpovereenkomst staat verder dat aan de provincie een gebruiksrecht kan worden toegekend. Wat betekent dit voor het beheer van de aangekochte duinen? Door deze onduidelijkheid blijft het lid de voorkeur geven aan een apart verwervingsinstrument voor de duinen.

De minister antwoordt dat de begrotingsminister haar akkoord heeft gegeven voor de beslissing van de Vlaamse regering. Wat nog moet worden onderzocht is of het nodig is het decreet van 23 januari 1991 houdende oprichting van het Mina-fonds aan te passen om inbreng door andere overheden mogelijk te maken.

Verder verduidelijkt de minister dat het Vlaams Gewest, op voorstel van de provincie, aan de provincie gebruiksrechten kan toekennen op de onroerende gronden die werden aangekocht met de bedoelde kredieten. Aangezien de provincie mee financiert, is het volgens de minister logisch dat deze mogelijkheid wordt open gehouden. Het kan bijvoorbeeld gaan om het uitbaten van een bestaand natuureducatie-centrum. De modaliteiten van het gebruiksrecht kunnen volgens de minister eventueel nader worden omschreven in de operationele cel waarvan sprake in artikel 7.

De Eckhart Kuijken laat opmerken dat beheerscommissies voor duingebieden kunnen worden samengesteld. Op het terrein zijn reeds dergelijke commissies actief voor het beheer van de natuurreservaten. Omdat het aantal beschikbare deskundigen beperkt is, moet men echter opletten voor een vermenigvuldiging van het aantal commissies.

De heer Jacky Maes stelt dat de provincie West-Vlaanderen vooral geïnteresseerd is in het beheer van kleine percelen. De vrees dat de provincie het beheer van de duinen naar zich toe wil trekken, is volgens het lid ongegrond.

De heer Jef Van Looy stelt vast dat slechts op 800 van de 1.100 hectare die eigendom van het Vlaamse gewest zijn aan natuurbeheer wordt gedaan. Wat is dan de situatie van de overblijvende 300 hectare?

De heer Eckhart Kuijken antwoordt dat op 800 hectare die eigendom van het Vlaamse gewest zijn aan natuurbeheer in de strikte zin van het woord wordt gedaan. De resterende 300 ha heeft vaak een zeewerende functie zonder dat aan natuurbeheer wordt gedaan. Het is mogelijk hier natuurwaarden te ontwikkelen zonder dat de percelen van eige-

naar moeten veranderen of hun hoofdfunctie verliezen.

Voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden

Mevrouw Vera Dua en de heer André Van Nieuwkerke dringen aan op duidelijkheid over de intenties om voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden te verwerven.

De heer Jef Van Looy herinnert aan het onderscheid dat in het duinendecreet wordt gemaakt tussen duingebieden en voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden. In deze laatste gebieden blijft de bestemming landbouw maar kunnen wel beheersovereenkomsten worden gesloten. Volgens de definities in artikel 1 van de ontwerpovereenkomst tussen het Vlaamse gewest en de provincie West-Vlaanderen komen deze gronden echter ook voor verwerving in aanmerking. Waarom wordt naar verwerving gestreefd als duidelijk is dat de functie landbouw blijft?

De heer Arnold Van Aperen vraagt of het de bedoeling is de in de duinen gelegen landbouwgebieden op termijn aan de landbouw te onttrekken door de uitoefening van het voorkeepsrecht. Of zal enkel met beheersovereenkomsten worden gewerkt?

De heer Eckhart Kuijken benadrukt dat de voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden wel degelijk tot de duinen behoren. Het verschil met de andere duinen is dat er geen stuivend zand is maar een historisch agrarisch gebruik. Voor het natuurbehoud is het belangrijk dat deze gebieden hun landbouwfunctie behouden, zoals overigens ook geldt voor het historisch permanent grasland. De spreker meent dat, vanuit het standpunt van natuurbehoud, door het in eigendom verwerven van de voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden het eenvoudiger is om met de gebruiker afspraken te maken over het duurzaam beheer. Er zijn overigens meer gronden die in eigendom van de overheid zijn maar een landbouwgebruik kennen.

De minister verwijst voor de definities van beschermde duingebieden en voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden naar hoofdstuk IX van de wet op het natuurbehoud van 21 juli 1973, zoals ingevoegd door het decreet van 14 juli 1993. Wat de uitoefening van het voorkeepsrecht betreft, stelt de minister dat de “beschermde duingebie-

den”, overeenkomstig artikel 20 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu integraal kunnen worden opgenomen in het VEN. Hier zou dan overeenkomstig artikel 37 van het decreet natuurbehoud het voorkoopprecht van het Vlaams Gewest gelden. De “voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden” kunnen daarentegen enkel in het IVON worden opgenomen. In het IVON geldt, behalve voor groen- en bosgebieden, geen voorkoopprecht voor het Vlaamse gewest. Er kunnen wel stimulerende maatregelen worden genomen voor het natuurbehoud.

Verscheidene zones die aangeduid zijn als “voor het duingebied belangrijk landbouwgebied” bezitten volgens de minister echter een hoge actuele natuurwaarde of een abiotisch milieu met hoge potenties voor natuurontwikkeling, die dan ook op basis van hun fysische toestand in aanmerking komen om opgenomen te worden in een GEN of GENO.

Hiertoe is het instrumentarium van het IVON ontoereikend. In die gevallen dringen zich “groene” gewestplanwijzigingen op, die moeten toelaten deze zones in een tweede fase in het VEN op te nemen, aldus de minister.

Een principieel standpunt van de minister is echter dat het niet de bedoeling kan zijn om systematisch de landbouw uit zijn functie te ontzetten in gebieden die nu een agrarisch gebruik kennen. Eventueel kan in de verworven gebieden een gebruiksrecht aan de landbouwer worden verleend.

De minister zegt dat over de inhoud en de termijn van de convenant nog verder overleg mogelijk is. Er zal alleszins nog overleg worden gepleegd met de provincie West-Vlaanderen en de geïnteresseerde gemeenten.

Afbakening van natuurlijke habitats

De heer Jef Van Looy informeert naar de stand van zaken van de afbakening van de habitat-gebieden in uitvoering van de Europese Habitat-richtlijn. Voor deze afbakening is er blijkbaar niet in een openbaar onderzoek of een bekrachtiging door het parlement voorzien. Nochtans kan de aanduiding gevolgen hebben voor de bestemming volgens het gewestplan.

De heer Leonard Quintelier informeert naar het verschil tussen de prioritaire en de andere natuur-

lijke habitats. Moeten de prioritaire natuurlijke habitats bij voorrang worden verworven? Wat is hun eigendomstructuur?

De heer Eckhart Kuijken antwoordt dat de Vlaamse regering, op basis van een advies van het Instituut voor het Natuurbehoud, voorstellen aan de Europese Commissie heeft gedaan. Ook de aanwijzing van de Vogelrichtlijn-gebieden bij besluit van de Vlaamse regering in 1998 gebeurde zonder openbaar onderzoek en werd niet door een wijziging van het gewestplan gevolgd. Toch is het voorstel van afbakening volgens de Europese rechtspraak rechtsgeldig. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijn-gebieden zullen op Europees niveau worden samengebracht in het Natura 2000-netwerk.

Van de 22 door de Vlaamse regering aangeduide habitats werd een beschrijving gemaakt. Op basis van die typologie werden er 9 door de Europese Commissie aangewezen als prioritair te beschermen wegens de aanwezige natuurwaarden en zeldzame soorten. Het gaat vooral om natte duinvalleien met een orchideerijke en grasrijke vegetatie. De spreker meent dat bij het uitoefenen van het voorkoopprecht en de afbakening van de perimeter van het IVON inderdaad prioriteit moet gaan naar deze 9 habitats. In deze prioritair te beschermen habitats liggen ook voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden. Vanuit het standpunt van natuurbehoud kan de landbouwfunctie behouden blijven mits maatregelen en afspraken omtrent het beheer.

Wat de prioriteiten voor verwerving betreft, stelt de minister dat deze het best worden bepaald op basis van extern advies, zoals overigens voorzien in artikel 7 van de ontwerp-overeenkomst.

De heer Jef Van Looy vraagt dat de kaarten van de afbakening van de prioritaire en andere natuurlijke habitats ter beschikking van de commissieleden worden gesteld.

Comités van aankoop

Mevrouw Vera Dua heeft vragen bij de werking van de comités van aankoop. De administraties worden gedwongen hoge prijzen te betalen voor de duingebieden omdat de comités van aankoop zich voor het ramen van de prijs baseren op een gemiddelde verkoopprijs van gronden in de omgeving, zonder daarbij rekening te houden met de bepalingen op het gewestplan en het ingestelde bouwverbod.

De minister stelt dat de werkwijze van de comités van aankoop een federale bevoegdheid betreft. Voor het bepalen van de objectieve waarde van een perceel wordt door deze comités nagegaan wat verkopen in de omgeving hebben opgebracht. Indien de eigenaar naar de rechtbank stapt, kan hij zich op deze praktijk beroepen.

Volgens mevrouw Vera Dua is het niet logisch dat bij het schatten van de prijs geen rekening wordt gehouden met de voorschriften van de ruimtelijke ordening, meer bepaald met het bouwverbod dat in de beschermde duingebieden geldt. Verder zou deze bevoegdheid moeten liggen bij de overheid die het voorkoopprecht moet toepassen.

De heer Jef Van Looy laat opmerken dat het niet enkel om vastgoedmakelaars gaat. Heel wat gewone mensen kochten een perceel in de duinen, soms zelfs in goedgekeurde verkavelingen. Het vergoeden van die eigenaars moet op een billijke manier geschieden.

III. STEMMINGEN

Het voorstel van decreet van de heren Jacky Maes en André van Nieuwkerke houdende oprichting van een Verwervingsinstrument voor de maritieme duinen werd op 12 februari 1998 ingetrokken.

Over het voorstel van decreet van mevrouw Vera Dua en de heer Johan Sauwens houdende wijziging van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud, wat de bescherming van de kustduinen betreft, werd op 10 maart 1998 gestemd.

Het artikel 1 werd aangenomen met 12 stemmen.

De artikelen 2 en 3 werden verworpen met 6 stemmen tegen 2 bij 4 onthoudingen.

Het voorstel van decreet werd verworpen met 6 stemmen tegen 2 bij 4 onthoudingen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Hugo MARSOUL

Dirk VAN MECHELEN

BIJLAGEN

NOTA 1: EVALUATIE DUINENDECREET (27/01/1998)

1. De Schaderegeling van de duinendecreten

Het bij de decreten van 14 juli 1993, 21 december 1994 en 29 november 1995 houdende bescherming van de kustduinen ingevoegd artikel 54 van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud en het besluit van de Vlaamse regering van 8 oktober 1996 houdende uitvoering van artikel 54 van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud bepalen de schade-regeling ingevolge het door de duinendecreten op ongeveer 1.088 ha als "beschermde duin-gebied" of "voor het duingebied belangrijk landbouwgebied" aangeduide zones opgelegd bouwverbod.

1.1. De aankoopplicht

Er werden totnogtoe in totaal een achttal aanvragen tot verplichte aankoop ingediend. Hiervan waren slechts 3 aanvragen ontvankelijk. De overige vijf beantwoordden niet aan de gestelde voorwaarden (maximaal perceeloppervlakte van 900 m²) of waren laattijdig ingediend. *Art. 54 van de wet van 12 juli 1973 op het Natuurbehoud* bepaalt immers dat de aanvragen tot verplichte aankoop moesten zijn ingediend binnen de vierentwintig maanden na definitieve bescherming van de betrokken percelen. De definitieve bescherming werd van kracht bij de publicatie in het Belgisch Staatsblad van het besluit van de Vlaamse regering van 16 november 1994 en van dat van 4 oktober 1995 op respectievelijk 30 november 1994 en 25 oktober 1995. Dit impliceert dat sinds 25 oktober 1997 geen rechtsgeldige aanvragen tot verplichte aankoop door het Vlaamse Gewest meer kunnen ingediend worden.

De drie ontvankelijke aanvragen tot verplichte aankoop werden inmiddels afgehandeld of nagenoeg afgehandeld (één acte moet nog verleden worden door het comité tot aankoop van onroerende goederen van het Ministerie van Financiën). Zij hadden betrekking op een gezamenlijke oppervlakte van 24 a 64 ca, of 0,2464 ha en kostten gezamenlijk 6.774.213,4 BEF. Gedurende de begrotingsjaren 1996 en 1997 waren voor de aankoopplicht kredieten ten bedrage van jaarlijks 50 miljoen BEF voorzien op de post 3.18 van het Mina-fonds. Ondanks het feit dat de termijnen waarbinnen eisen tot verplichte aankoop konden worden ingediend sinds 25 oktober 1997 (24 maanden na de publicatiedatum in het Belgisch Staatsblad van het "Beschermingsbesluit" van de Vlaamse regering van 4 oktober 1995) is verstreken, werd op de begroting 1998 nog een vastleggingskrediet van 25 miljoen BEF voorzien op post 3.18 van het MINA-fonds.

1.2. De "gewone" schadevergoeding

Er werden totnogtoe in totaal 25 aanvragen tot schadevergoeding ontvangen. Bovendien werden ook twee (2) gerechtelijke procedures ter vordering van schadevergoeding opgestart.

Van de 25 "minnelijk" aanvragen hadden er 2 geen betrekking op in het kader van de "duinendecreten" beschermde percelen (onterechte aanvragen).

Van de overige 23 aanvragen zijn er voorlopig nog 7 aanvragen onvolledig.

Van de overige 16 aanvragen, zijn er 7 dossiers die reeds ter goedkeuring zijn of binnen afzienbare tijd zullen voorgelegd worden aan de heer Vlaamse minister van Leefmilieu en Tewerkstelling. Twee "volledige" dossiers zijn momenteel nog in voorbereiding bij de afdeling Natuur en van de overige 8 "volledige" aanvraagdossiers moeten nog schattingsverslagen ontvangen worden van het Comité tot aankoop van onroerende goederen te Brugge.

Inzake budgettaire implicaties, kan ik enkel van de zeven reeds door de administratie volledig behandelde of in behandeling zijnde dossiers een bedrag geven: 12.774.740 BEF. Die zeven dossiers hebben betrekking op een gezamenlijke oppervlakte van 11 ha 48 a 90 ca.

Gedurende de begrotingsjaren 1996 en 1997 werd ten behoeve van de "gewone" schadevergoeding telkens een vastleggingskrediet ten bedrage van 200 miljoen BEF voorzien op post 2.20 van het MINA-fonds voorzien. Dit vastleggingskrediet werd weliswaar bij de budgetcontrole 1997 gehalveerd. Doordat echter het "Schaderegelingsbesluit" pas op 8 oktober 1996 door de Vlaamse regering werd goedgekeurd en op 15 november 1996 gepubliceerd werd in het Belgisch Staatsblad, kwam de "stroom" van schadevergoedingsaanvragen pas vrij laatstijdig op gang. Tengevolge van deze verscheidene factoren werden de vastleggingskredieten op post 2.20 van het MINA-fonds gedurende de begrotingsjaren 1996 en 1997 niet opgebruikt. Het vastleggingskrediet op post 2.20 van het MINA-fonds voor het begrotingsjaar 1998 werd gehalveerd tot 100 miljoen BEF. Hiervan werd reeds 10.188.224 BEF vastgelegd ter bekostiging van de lonen van de ten behoeve van de behandeling van schadevergoedings- en duinaankoopdossiers contractueel in dienst genomen administratieve medewerker en nog in dienst te nemen jurist.

2. Beschermde duinen

In afgeronde cijfers, zijn van de 3.800 ha langs de Vlaamse kust overblijvende slik, schor, duin en duinzoom 2.700 ha door de gewestplannen bestemd als groen-, park- en buffergebied, terwijl 1.100 ha in het kader van de "duinendecreten" aangeduid zijn als "beschermd duingebied" (333 ha) of als "voor het duingebied belangrijk landbouwgebied" (755 ha). Er moet hier opgemerkt worden dat het onderscheid tussen de beschermingscategorieën "beschermd duingebied" en "voor het duingebied belangrijk landbouwgebied" geenszins verband houdt met de fysische of biologische aard van de betrokken gebieden. Er zijn zowel reliëfrijke en beboste duinen s.s. (bvb. het duinenmassief tussen het Jagerspad en de Hazegrasstraat te Knokke) aangeduid als "voor het duingebied belangrijk landbouwgebied" als er vrij vlakke duinzoomweiden en -akkers zijn aangeduid als "beschermd duingebied" (bvb. de fossiele strandvlakte van Groenendijk te Nieuwpoort). De aanduiding als "voor het duingebied belangrijk landbouwgebied" staat overeenkomstig art. 52 van de wet van 12 juli 1973

op het natuurbehoud enkel in relatie met de gewestplanbestemming "agrarisch gebied" of "agrarisch gebied met landschappelijke waarde".

3. Bescherming

Het bij de "duinendecreten" van 14 juli 1993, 21 december 1994 en 29 november 1995 ingevoegd artikel 52 van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud legt in alle "beschermde duingebieden" en "voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden" een "volledig bouwverbod" op, behalve voor de verbouwing, herbouw en uitbreiding van bestaande landbouwbedrijven en voor zover deze werken geen wijziging van de landbouwbestemming tot gevolg hebben. Dit "volledig bouwverbod" is van toepassing op alle volgens *artikel 44 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en de stedenbouw vergunningsplichtige activiteiten*. Er kan van dit bouwverbod niet afgeweken worden, ook niet in toepassing van *artikel 20 van het Koninklijk Besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen*. Hierdoor is de ruimtelijke bescherming die in het kader van de "duinendecreten" geboden wordt aan de "beschermde duingebieden" en "voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden" meer verregaand dan de bescherming die door de gewestplannen geboden wordt. In dat opzicht zou kunnen overwogen worden ook de binnen de decretaal afgebakende Maritieme Duinstreek gelegen groen-, park- en buffergebieden aan te duiden als "beschermde duingebied", teneinde tot een eenduidige bescherming van het overblijvend duinen-, duinzoom-, slikken- en schorrenareaal te komen, weliswaar op voorwaarde dat dit geen nieuwe schadevergoedingsverplichtingen zou doen ontstaan. Dit laatste is echter zo goed als uitgesloten vermits de oorspronkelijke bescherming in het geval van de groen-, park- en buffergebieden ontstond bij de vastlegging van de gewestplannen.

4. De door de AMINAL-afdeling Natuur beheerde duinen

In de duingebieden die eigendom zijn van het Vlaams Gewest voert de AMINAL-afdeling Natuur een actief wetenschappelijk onderbouwd beheer.

De wetenschappelijke onderbouw wordt geboden door de beheersplannen die voor alle Vlaamse natuurreservaten worden uitgewerkt. Eenmaal het beheersplan bij Ministerieel Besluit is goedgekeurd, wordt het geoperationaliseerd.

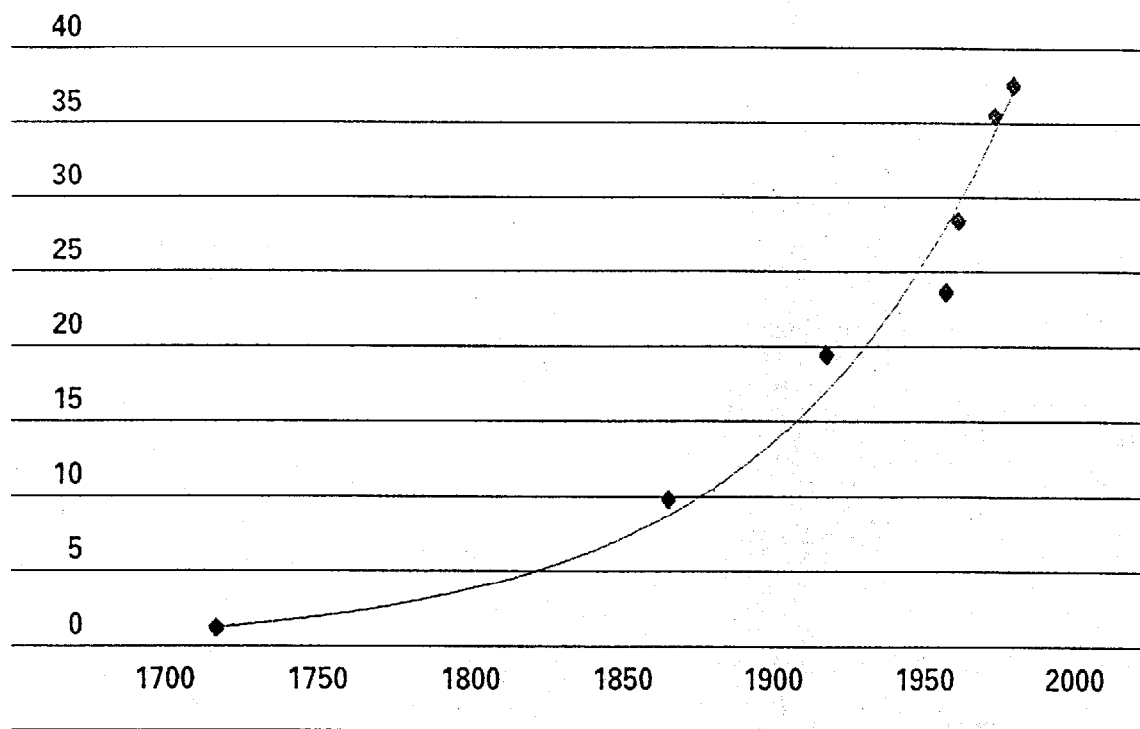
Voor de Vlaamse natuurreservaten "de Westhoek" en "de Houtsaegerduinen", beiden te De Panne, werden de beheersplannen reeds in 1996 goedgekeurd en worden zij momenteel uitgevoerd.

Van het Middeloud duingebied "d'Heye", te Bredene, waarvan een 30-tal ha in het kader van de "duinendecreten" werd aangeduid als "beschermde duingebied", werd in de loop van 1997 een 12 ha aangekocht door het Vlaams Gewest. Voor dit gebied werd ook reeds een ontwerp-beheersplan opgemaakt.

5. Aankopen

In vele gevallen is er een geringe verkoopsbereidheid van de particuliere eigenaars. Het niet kunnen aankopen en beheren van de betrokken gebieden door het Vlaamse Gewest zorgt er voor een geleidelijke achteruitgang van de natuurwaarden. Verwerving door gerechtelijke onteigening is in de huidige omstandigheden nagenoeg uitgesloten: de buitengewoon hoge graad van ruimtelijke versnippering van de kustduinen maakt dat die duingebieden grotendeels palen aan uitgeruste wegen, zodat bij toepassing van *artikel 29 van het decreet houdende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996*, de onteigeningsvergoeding hoog wordt geschat.

Bron : Vlaamse Regionale Indicatoren 1995

BEBOUWDE OPPERVLAKE IN DE DUINEN

2.18 Evolutie van de bebouwde oppervlakte in de duinen, vanaf 1720 tot 2000, in procent.

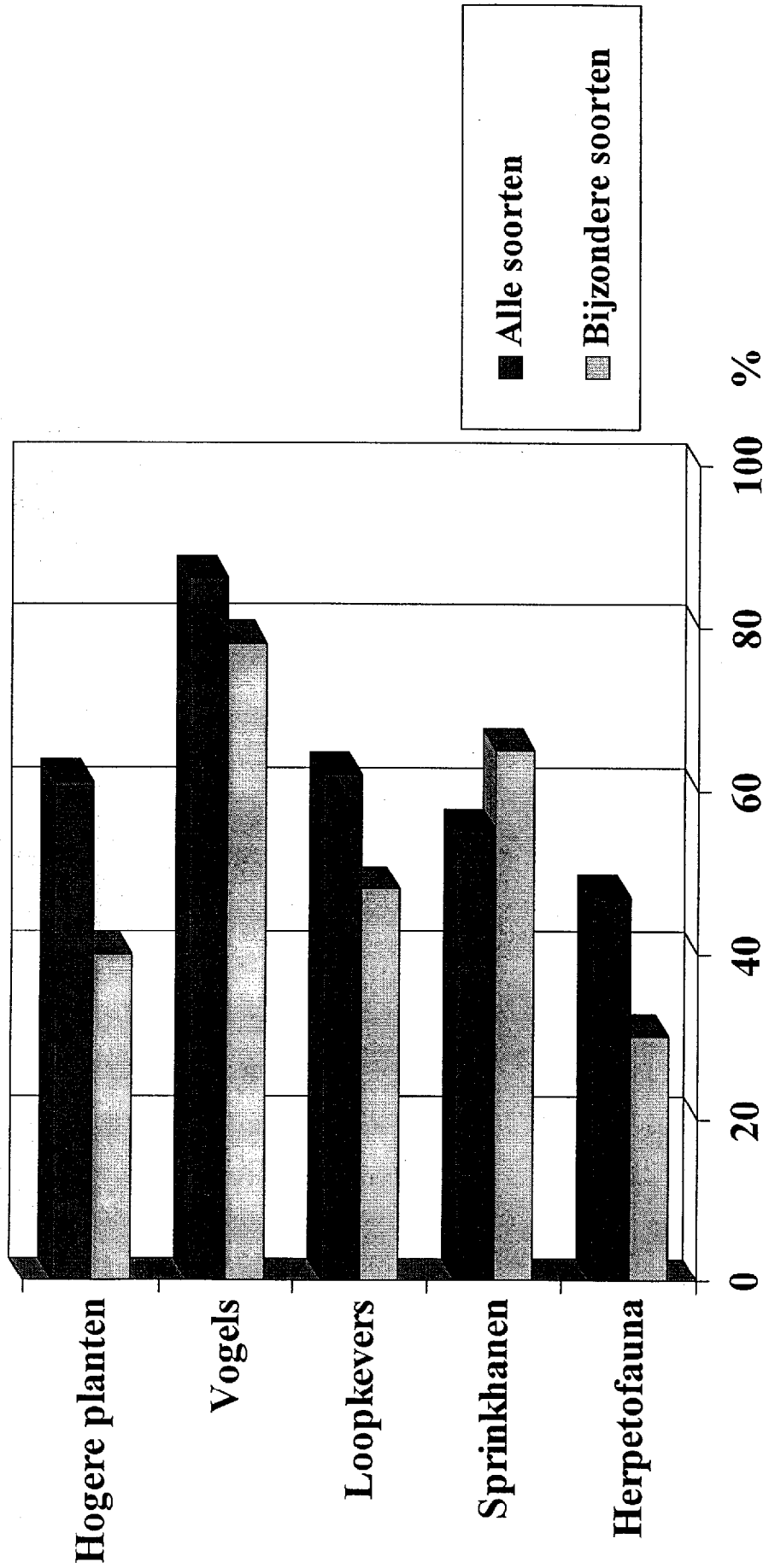
Bron: IN.

PLANTEN IN DE DUINEN**GEVOELIGHEID VOOR VERDROGING**

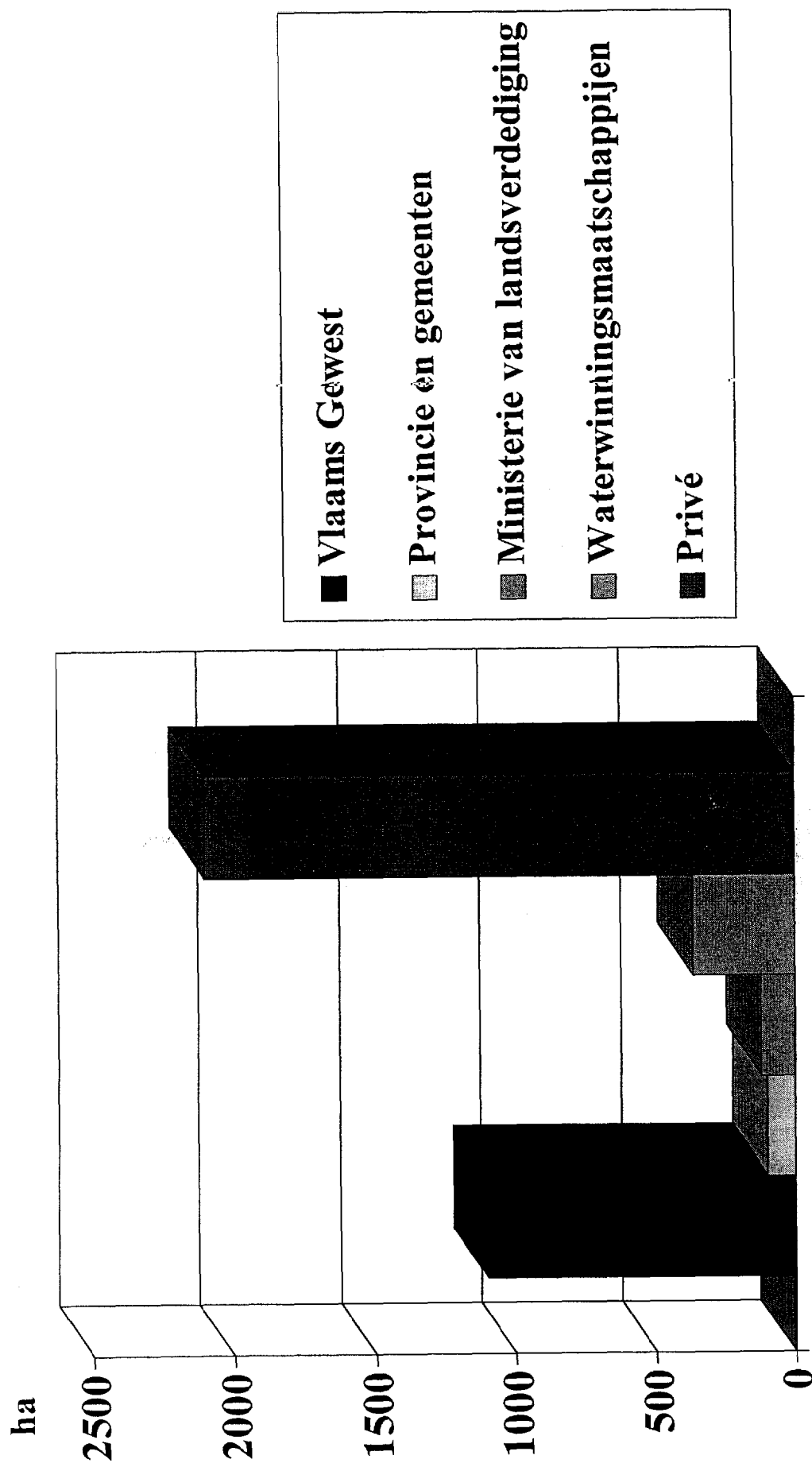
	ZWAK	MATIG	STERK
(Nagenoeg) verdwenen	4%	8%	40%
Achteruitgang	17%	16%	23%
Status-quo of toename	78%	76%	38%

2.19 Evolutie van het aantal grondwaterafhankelijke plantensoorten in onze duinen, van 1930 tot 1985, ingedeeld volgens hun gevoeligheid voor verdroging.

Bron: IN.

Aandeel van het duingebied in de Vlaamse flora en fauna
(gegevens Instituut voor Natuurbehoud)

Eigendomsstructuur binnen 'hoofdfunctie natuur'